

El drama d'un continent eternament castigat

El Darfur, Txad i Uganda pateixen conflictes que es caracteritzen per una gran brutalitat. El pitjor de tot, però, és que la perjudicada principal és la població civil. Milers de morts, milions de refugiats, centenars de segrestos, nens convertits en soldats i dones esclavitzades. Tot plegat ha portat aquestes zones de l'Àfrica a una situació de crisi humana extrema.

Les guerres del Darfur (Sudan), del Txad i d'Uganda són exemples de conflictes en els quals la víctima principal és la població civil. En tots tres casos, els diferents actors armats, guerrilles amb un ideari poc definit més enllà de l'interès pel poder, es rabegen contra les dones i els nens i causen greus crisis humanes. En el cas del Darfur, la situació ha estat denunciada de manera reiterada per les Nacions Unides sense que fins ara s'hagi pogut trobar una solució. Per la brutalitat que els caracteritza, tots tres conflictes tenen punts en comú amb les guerres africanes dels anys 1990, sobretot les de Libèria, Sierra Leone i la República Democràtica del Congo, caracteritzades també per la pèrdua dels valors ideològics dels moviments insurgents, convertits en saquejadors dels recursos naturals. A Libèria i Sierra Leone, els diamants van ser els motors del conflicte, perquè van permetre el finançament del Front Revolucionari Unit, mentre que al Congo, com va deixar ben clar un informe de les Nacions Unides, els minerals, sobretot el coltan, van ser explotats pels exèrcits de Zimbabwe, Rwanda i Uganda.

Al Darfur, una regió situada a l'oest del Sudan (el país més extens de l'Àfrica), les milícies àrabs *janjawid*, amb el suport governamental, s'en-

fronten amb les guerrilles de la facció de l'Exèrcit d'Alliberament del Sudan (EAS) encapçalada per Abdul Wahid i el Moviment per la Justícia i la Igualtat (MJI), que no van signar l'acord de pau amb el Govern, el maig del 2006. Les arrels de la guerra, iniciada el febrer del 2003, cal buscar-les en el tradicional recel dels habitants del Darfur, principalment els furs, envers el poder central de Khartoum, en mans dels àrabs, i els litigis per la terra entre la població àrab, nòmada, i les ètnies no àrabs del lloc, com els furs, els massalets i els zagawes, que són ramaders. Darfur significa "la terra dels furs".

Dos milions de desplaçats. Malgrat que al Darfur hi ha desplegada la Missió de la Unió Africana al Sudan, formada per uns 7.000 homes, els enfrontaments són periòdics. En les accions de repressàlia, les milícies *janjawid* cremen les cabanes de les localitats que troben al seu pas, violen les dones i maten els homes. Unes violacions dels drets humans que han estat denunciades tant pels observadors de les Nacions Unides com per les organitzacions Amnistia Internacional i Human Rights Watch. Segons les Nacions Unides, en els quatre anys de guerra han mort més de 200.000 persones. Uns 2 milions de persones han

hagut de deixar el seu lloc de residència. Uns altres milers han traspassat la frontera i s'han refugiat al Txad.

Els nombrosos intents per posar fi a la guerra han fracassat. El president del Sudan, Omar Bashir, responsabilitza les guerrilles de la violència i nega qualsevol implicació amb les actuacions de les milícies *janjawid*. Pressionat per l'exèrcit, defensor d'una solució militar, Bashir fins i tot es nega a acceptar la resolució del Consell de Seguretat de les Nacions Unides, aprovada l'agost passat, que preveu desplegar-hi 20.000 cascos blaus en substitució dels 7.000 militars de la Unió Africana. Nigèria aporta bona part dels soldats presents al Darfur.

El president Bashir considera que el desplegament representaria "una ocupació" del territori i una pèrdua de la sobirania nacional. La negativa del president sudanès no irrita tan sols la Unió Africana, incapaç de continuar

Una multitud de refugiats del campament de Muhkar, a l'oest de la regió sudanesa del Darfur, intenta aconseguir roba i menjar, mentre soldats de l'exèrcit del Sudan controlen l'accés al centre de distribució, l'abril del 2006.

pagant la factura de la presència militar, sinó també del Govern dels Estats Units i de la Unió Europea. Però mentre la diplomàcia europea intenta reactivar les negociacions, el president George Bush està disposat a aplicar sancions contra el Govern sudanès. Unes mesures que són rebutjades pel gran aliat de Bashir en el Consell de Seguretat, Xina, que ja va vetar fa dos anys una resolució condemnatòria. La Xina és el principal soci comercial del Sudan: li compra una part important de la producció de petroli i li ven armes.

Un problema que s'estén. El conflicte del Darfur s'ha estès als països veïns del Txad i la República Centreafricana. Al Txad, en concret, la coalició Unió de Forces per la Democràcia i el Desenvolupament (UFDD), encapçalada per Mahamat Nouri, ha

repres els atacs a l'est del país. La guerrilla té el suport del Govern sudanès, segons el president txadià, Idriss Déby Itno. Les acusacions han estat rebutjades pel president Bashir. Per contra, Bashir acusa Déby d'armar les guerrilles, per una afinitat ètnica. Déby, que va prendre el poder amb l'ajut del mateix Bashir, pertany a l'ètnia zagagwa.

Les incursions de les darreres setmanes es limiten a l'est del país, que té una composició ètnica similar al Darfur. Això no obstant, no sembla que la guerrilla sigui capaç d'arribar més enllà, i encara menys de repetir l'ofensiva d'abril, quan va entrar a Djamena, la capital. En aquesta ocasió, només la intervenció de l'aviació francesa, intimidatòria, va impedir que la guerrilla desbaratés el règim de Déby. El Govern de França, que manté més de

1.000 soldats en el dispositiu militar Epérvier, i dels Estats Units són els principals aliats de Déby.

D'altra banda, a la República Centreafricana actua la Unió de Forces Democràtiques per la Unitat, que des de fa uns mesos terroritza les poblacions del nord-est del país. Les incursions, d'una gran violència, han provocat l'èxode de milers de persones i una greu crisi humana. El Govern centreafricà acusa el president sudanès Omar Bashir de donar suport a una guerrilla que és combatuda per l'exèrcit, ajudat per les forces franceses desplegades al país. Com en el cas txadià, el Govern francès s'implica militarment amb la finalitat de no deixar caure un dels seus aliats a la regió.

Segrestos i nens soldat. A Uganda, un altre dels països africans més

“Les eleccions no preparen el Congo per a la democràcia sinó per a una nova guerra”

Mbuyi Kabunda és un polític congolès que ha estat professor en diverses universitats africanes i europees. El seu país, la República Democràtica del Congo, és un altre exemple de la història recent d'una Àfrica marcada pels conflictes. Kabunda és molt crític amb la manera com es van desenvolupar les eleccions de fa uns mesos al país, i que van ser guanyades pel president Joseph Kabila, successor del seu pare, Laurent Kabila, assassinat el gener del 2001.

— **Considera que Joseph Kabila és el guanyador de les recents eleccions celebrades al Congo.**

— Sí, Kabila ha quedat legitimat en unes eleccions imperfectes, organitzades i finançades per la comunitat internacional, però que han deixat intactes tots els problemes que havien desembocat en els conflictes anteriors, que van causar desenes de milers de morts i una de les pitjors crisis humanes de l'Àfrica. Per això, crec que aquestes eleccions, marcades pel frau i les exclusions, no preparen el Congo per a la democràcia sinó per a una nova guerra.

— **Quins són els reptes als quals s'haurà d'enfrontar ara Kabila?**

— Són enormes, com a conseqüència de la destrucció del país per dècades de mala gestió i de dictadura i per les successives guerres. Per tant, el Congo és un país que s'ha de reconstruir del tot, començant per la restauració de l'autoritat de l'estat, la rehabilitació de les infraestructures i la millora de les condicions de la població. Cal, també, pacificar el país, amb la finalitat de buscar la reconciliació nacional, vulnerada per les eleccions de l'any passat.

— **És una bona mesura dur davant el Tribunal Penal Internacional els caps de les milícies que han destacat per violar sistemàticament els drets humans?**

— El Tribunal Penal Internacional havia d'actuar perquè

els “senyors de la guerra” van cometre i continuen cometent crims contra la humanitat i violen de manera sistemàtica els drets humans. El judici contra Thomas Lubanga, dirigent d'una milícia que actuava a Ituri, a l'est del Congo, és solament un episodi que s'ha d'estendre als principals responsables dels crims, que han quedat impunes i romanen en el poder a la regió dels Grans Llacs. S'ha d'enviar un missatge inequívoc a tots els criminals de guerra de la zona, d'ahir i d'avui, que seran jutjats pels seus crims de guerra.

— **Els països africans que van intervenir a la guerra del Congo, encara hi tenen interessos?**

— Les tropes dels països estrangers s'han retirat oficialment el 2002 però han deixat xarxes ocultes, amb la finalitat de continuar saquejant els recursos naturals mitjançant aliats congoleesos interposats. En la part oriental del Congo, continuen actuant les “forces negatives”, les milícies amb el suport dels governs dels països veïns, en particular del de Rwanda i d'Uganda. El llegat que ens deixen amb la seva intervenció és preocupant perquè han armat i enfrontat uns grups ètnics contra els altres.

— **Com és que han pogut revifar els mobutistes, els polítics afins a l'anterior règim de Mobutu?**

— Davant el desordre generalitzat del període de transició, molts polítics mobutistes han reaparegut en les estructures de poder, tant al costat de Joseph Kabila com del seu rival, Jean-Pierre Bemba. S'ha vist que estan organitzats i tenen un mínim sentit de l'estat, i no es pot excloure que reapareguin en la cúpula de l'estat per continuar amb les pràctiques depredadores i megalomaníques que van caracteritzar els més de trenta anys de Govern de Mobutu, un gran aliat dels països occidentals.

Antoni Castel

conflictius, el problema ve donat per les accions de l'Exèrcit de Resistència del Senyor (ERS), creat fa vint anys per Joseph Kony, i que és molt temut a causa de la brutalitat amb què actua. Segons les organitzacions de drets humans, el grup insurgent, que es mou pel nord del país, és responsable del segrest de més de 20.000 nens i nenes, convertits en nens soldats i en esclaves sexuals dels combatents. Es compten per desenes de milers les persones que han hagut de deixar les seves llars pels combats. En els primers anys, la guerrilla va guanyar popularitat entre els atxolis, una ètnia del nord d'Uganda que es considera maltractada pel president Museveni, que va arribar al poder el 1986 després d'una guerra. Museveni va purgar l'exèrcit dels atxolis, que havien estat un dels pilars del règim anterior.

Amb un ideari en què es barregen elements del cristianisme i de creences tradicionals, l'Exèrcit de Resistència del Senyor es va expandir pel nord gràcies al suport dels atxolis i del

A Uganda l'obstacle principal del procés de pau és trobar una sortida per a Joseph Kony i altres dirigents de la guerrilla reclamats pel Tribunal Penal Internacional per crims contra la humanitat

Govern sudanès, interessat en la desestabilització de Museveni, a qui acusava d'armar la guerrilla que actuava al sud del Sudan. El suport atxoli el va perdre al cap d'un temps, quan la guerrilla es va dedicar a saquejar les poblacions, en bona part atxolis, i segrestar els nens. I es va quedar sense el suport sudanès quan la guerrilla del sud del Sudan va signar l'acord de pau amb el president Bashir, tot culminant unes negociacions auspiciades pels Estats Units.

En les converses entre el Govern ugandès i la guerrilla, celebrades a Juba, la capital del sud del Sudan, els dirigents s'han compromès a posar fi

a les accions armades i reunir els combatents en unes àrees determinades. Això no obstant, l'obstacle principal a hores d'ara per avançar en el procés de pau és trobar una sortida per a Joseph Kony i els altres tres dirigents de la guerrilla que estan reclamats pel Tribunal Penal Internacional per crims contra la humanitat. Kony demana garanties a Museveni que no acabarà els seus dies en una presó europea. De moment, el president ja ha deixat anar que Kony podria ser jutjat a Uganda per un tribunal tradicional.

Antoni Castel

BARCELONA

Cicle · 06 al 29/03

**TOTHOM A TAULA!
UNA HISTÒRIA
DE L'ALIMENTACIÓ**

Direcció del curs: Jordi Rovira i Port
i Àngels Casanovas i Romeu

Horari: 19 h

Lloc: Sala d'actes de Caixa Sabadell,
pl. Catalunya, 9, 6è pis

Organitza: Obra Social Caixa Sabadell

Preus, informació i inscripcions:
tel. 937 259 522,
obrasocial@caixasabadell.es
i a les oficines de Caixa Sabadell

Reconeixement acadèmic:

- 2 crèdits per a estudiants d'Humanitats de la UOC
- Pendent reconeixement com a Pla de Formació del Professorat de la Generalitat de Catalunya.

TOTES LES POBLACIONS
Convocatòria · Fins el 30/03
**PREMI SANT JOAN
CAIXA SABADELL 2007**
 Literatura catalana
Informació i bases:
www.obrasocialcaixasabadell.org
 i a les oficines de Caixa Sabadell

OBRA SOCIAL
Caixa Sabadell

Tel. 937 259 522 i obrasocial@caixasabadell.es | www.obrasocialcaixasabadell.org